

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2012-06-29
Stockholm

Mål nr
M 3001-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-03-12 i mål nr M 4015-11

KLAGANDE

Tärnsjö Garveri Aktiebolag, 556474-7797, Garverivägen 6, 740 45 Tärnsjö
Ombud: Advokaten R S

MOTPART

Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala

SAKEN

Föreläggande om att bekosta del av kostnader för undersökning och utredning av föroreningar i Tärnsjön m.m.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tärnsjö Garveri AB (bolaget) har yrkat bifall till sin i mark- och miljödomstolen förda talan.

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) har bestritt ändring.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Genom länsstyrelsens beslut har bolaget, som nu bedriver garveriverksamhet på platsen, förelagts att bekosta del av undersöknings- och utredningskostnader motsvarande en förstudie enligt Naturvårdsverkets kvalitetsmanual av de förorenade bottensedimenten i Tärnsjön, fastigheterna Y och X samt dess påverkansområde. Av den redogörelse för ärendet som lämnas i beslutet framgår att de föroreningar som ska undersökas och utredas bedöms främst vara en följd av kromhaltiga utsläpp till Tärnsjön av orenat eller endast delvis renat utsläpp av avloppsvatten från garveriverksamheten på fastigheten Y under åren 1946 till 1958. Krombaserad garveriverksamhet har dock bedrivits på fastigheten i vart fall fram till år 1988. Av utredningen framgår också att förekomsten av föroreningar har, förutom genom den översiktliga undersökning som ägt rum under år 2010, tidigare konstaterats bl.a. genom provtagning år 1971 som visade mycket höga halter av krom i sedimenten i Tärnsjön.

Bolaget har i Mark- och miljööverdomstolen invänt att bolaget aldrig hanterat krom i sin tillverkningsprocess och att lagrummet 10 kap. 2 § miljöbalken inte ger stöd för en överföring av efterbehandlingsansvaret från tidigare verksamhetsutövare. Bolaget kunde inte heller förutse att ett sådant ansvar skulle följa av bolagets inkråmsförvärv. Bolaget har också anfört att ansvaret bör jämkas väsentligt på grund av att föroreningarna endast till viss del uppstått efter år 1969.

Länsstyrelsen har vidhållit vad den tidigare anfört i målet.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Den huvudsakliga fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att pröva är om Tärnsjö Garveri AB, som nu bedriver garveriverksamhet på platsen, på grund av förvärv av verksamheten har efterbehandlingsansvar för de föroreningar som där uppstått under tidigare verksamhetsutövares drift av garveriverksamhet och därför med stöd av bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken kan åläggas att bidra till kostnader för undersökning och utredning avseende föroreningssituationen. Fråga är också om det finns skäl att jämka ansvaret enligt 10 kap. 4 § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen har i ett flertal avgöranden konstaterat att den som tar över en verksamhet i princip övertar såväl rättigheter som skyldigheter och att krav på efterbehandlingsåtgärder kan riktas mot vem som helst som bedrivit eller bedriver verksamheten (MÖD 2003:127, MÖD 2005:36, MÖD 2006:36).

Av utredningen framgår att Tärnsjö Garveri AB år 1993 förvärvade fastigheten Y och inkråmet från fortsatt att bedriva garveriverksamhet på samma plats. Bolaget anställde även en del av den personal som arbetat i den tidigare garveriverksamheten.

Den verksamhet som den tidigare verksamhetsutövaren Tärnsjö Ånggarveri AB bedrev på platsen omfattade enligt utredningen i målet både vegetabilisk garvning och kromgarvning. Den garveriverksamhet som Tärnsjö Garveri AB bedriver på samma plats är inte så annorlunda att den tekniskt och miljömässigt är av annan art än den tidigare bedrivna. Bolaget har efter förvärv av verksamhetens fastighet med lokaler och inkråm fortsatt driften av garveriverksamheten på platsen. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att Tärnsjö Garveri AB enligt 10 kap. 2 § miljöbalken har ett efterbehandlingsansvar som verksamhetsutövare. Ansvaret avser föroreningarna i hela det påverkansområde som ska undersökas.

Det finns inte skäl att i detta utredningsskede jämka ansvaret mer än vad som redan skett.

Överklagandet ska således avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2011: 921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Eywor Helmenius, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården och hovrättsassessorn Anita Seveborg, referent.

Domen är enhällig.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-03-12
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 4015-11

KLAGANDE

Tärnsjö Garveri AB, 556474-7797
Garverivägen 6
740 45 Tärnsjö

Ombud: Advokat X

MOTPART

Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Uppsala län beslut den 1 juli 2011 i ärende nr 575-3003-11, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om att bekosta del av kostnader för undersökning och utredning av föroreningar i Tärnsjön

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 259256

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDEN M.M.

Tärnsjö Garveri AB (Tärnsjö Garveri) har yrkat i första hand att länsstyrelsens beslut ska upphävas och i andra hand, som det får förstås, att länsstyrelsens beslut ska upphävas i den delen som avser fastigheten X. Till stöd för sin talan har bolaget anfört bl.a. följande.

Tärnsjö Garveri har inte genom sin verksamhet eller annan åtgärd för egen del bidragit till någon kromförorening. Förvärvet skedde genom att inkråm köptes från den tidigare verksamhetsutövarens konkursbo. Genom förvärvet etablerades emellertid en ny verksamhet med nya ägare och ny organisation men framförallt annan produktionsteknik än den krombaserade teknik som Tärnsjö Ånggarveri AB tidigare använt. Det rör sig om två distinkt skilda verksamheter, sett till såväl ägande och styrning som verksamhetens inriktning och omfattning, antalet sysselsatta i verksamheten, produktionsmetoder och framför allt miljöpåverkansfaktorer. Tärnsjö Garveri har inte någonsin använt krom i sin produktion. Det är inte garveriverksamhet i allmänhet som givit upphov till den kritiska föroreningen, utan specifikt kromgarvning. Det råder således inte sådan identitet mellan Tärnsjö Garveris verksamhet och den krombaserade garveriverksamhet som tidigare verksamhetsutövare bedrivit som är en nödvändig förutsättning för det av länsstyrelsens anlagda betraktelsesätt.

Länsstyrelsen har utgått från att förvärvet, eller snarare formen härför, skulle innebära att köparen övertar det offentlighetsrättsliga undersöknings- och efterbehandlingsansvar som enligt 10 kap. miljöbalken må åvila överlåtaren. I 10 kap. 2 § miljöbalken uttrycks inte annat än ett krav på att en viss verksamhetsutövare själv ska ha bidragit till föroreningen för att denna ska kunna hållas efterbehandlingsansvarig. En bestämmelse av så ingripande och betungande karaktär för enskilda kan tolkningsvis inte ges en så utsträckt innebörd eftersom det inte vore förenligt med allmängiltiga krav på förutsebarhet och legalitet i myndighetsutövning. Rätteligen ska den istället tolkas till förmån för den enskilde. Beslutet strider t.o.m. mot den grundläggande principen om att förorenaren ska betala (Polluter Pays Principle - PPP). Arvamet-domen bör ses som ett in casu-avgörande som saknar vägledande betydelse. Domen kan inte heller anses ha

tillerkänts någon sådan betydelse och har för övrigt genombrutits i senare praxis (jmf. MÖD:s avgörande 2011-06-23 i mål nr M 6986-10).

Länsstyrelsens ansvarsutredning innefattar inte ens ett påstående om att Tärnsjö Garveri skulle vara ansvarig för någon förorening inom fastigheten X. Länsstyrelsen har inte heller i beslutet redovisat någon grund för varför Tärnsjö Garveri skulle ha något sådant ansvar. Tärnsjö Garveri utgår därför från att länsstyrelsen av misstag upptagit fastigheten i föreläggandet och därför inte har något att invända mot att föreläggandet upphävs i den delen.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört bl.a. följande.

Det följer av ordalydelsen i 10 kap. 2 § miljöbalken att det är verksamheten som ska ha bidragit till föroreningen. Den eller de verksamhetsutövare som har eller har haft ansvar för verksamheten kan sökas som efterbehandlingsansvarig (prop. 1997/98:45, del 1 s 358 ff. och del 2 s 118 f.). Detta finner också stöd i praxis. När en verksamhet överläts övergår i princip de rättigheter och skyldigheter som är kopplade till verksamheten på den nya verksamhetsutövaren. Den avgörande frågan för ansvarsbedömningen är om det är "samma" verksamhet som har bedrivits före respektive efter en överlåtelse. Flera faktorer spelar in vid en sådan bedömning och prövningen måste göras mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet.

– Länsstyrelsen har hänvisat till diverse praxis.

De nu föreliggande omständigheterna talar tydligt för att det rör sig om samma verksamhet som bedrivits före liksom efter överlåtelsen av garveriverksamheten. När Tärnsjö Ånggarveri AB försattes i konkurs 1993 förvärvade Tärnsjö Garveri maskiner och byggnader av konkursboet. Före konkursen arbetade 85 anställda i garveriet och när det nya bolaget bildades anställdes 27 av dessa. Såväl före som efter förvärvet tillverkades vegetabiliskt garvat skinn. Att Tärnsjö Garveri aldrig använt krom i sin verksamhet förändrar inte bedömningen att bolaget kan sökas som ansvarig adressat eftersom rättspraxis utvisar att även ansvar för föroreningar som uppstått innan ett förvärv övergår i samband med en verksamhetsöverlåtelse (se MÖD 2003:127).

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Av utredningen i målet framgår att garveriverksamhet har bedrivits på fastigheten Y sedan 1945, från 1993 av Tärnsjö Garveri som verksamhetsutövare. Vidare framgår att höga halter av krom har påträffats i Tärnsjön och att det är garveriverksamheten som har orsakat dessa föroreningar. Bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken är därmed tillämpliga.

Frågan är om Tärnsjö Garveri är att anse som ansvarig verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken. Enligt denna bestämmelse kan både tidigare och nuvarande verksamhetsutövare göras ansvarig för föroreningar. Att kraven kan ställas på den nuvarande verksamhetsutövaren är något som vinner stöd i förarbeten till 10 kap. (prop. 1997/98:45, del 1, s 361). Enligt den praxis som utvecklats av Koncessionsnämnden för miljöskydd under miljöskyddslagen (1969:387) gäller att den som tar över en verksamhet i princip även tar över de skyldigheter att vidta återställningsåtgärder som den tidigare verksamhetsutövaren kan ha haft (se Koncessionsnämndens beslut B 156/95). Miljööverdomstolen (numera Mark- och miljööverdomstolen) har därefter fastslagit att denna praxis fortfarande gäller (se MÖD 2003:127 och MÖD 2006:36). När Tärnsjö Garveri bildades köpte bolaget bl.a. maskiner och byggnader av konkursboet samt fortsatte att bedriva garveriverksamhet. Före konkursen arbetade 85 anställda i garveriet och när det nya bolaget bildades anställdes 27 av dessa. Både före och efter förvärvet bedrevs, och bedrivs fortfarande, vegetabilisk garvning på fastigheten. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att Tärnsjö Garveri får anses ha övertagit verksamheten från den tidigare verksamhetsutövaren och därmed är adressat enligt 10 kap. 2 § miljöbalken. Vad Tärnsjö Garveri AB har anfört i målet föranleder ingen annan bedömning. Answarets omfattning får anses vara skälig enligt 10 kap. 4 § miljöbalken. Överklagandet ska därför avslås i denna del.

Tärnsjö Garveri har i andra hand yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas i den delen som avser fastigheten X. I likhet med länsstyrelsen anser

mark- och miljödomstolen att utredningen i Tärnsjön ska omfatta hela det förorenade området. Överklagandet ska därför avslås även i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 2 april 2012. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Staffan Ljung

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Staffan Ljung. Föredragande har varit beredningsjuristen Natalié Lindenstrand.